

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE IN THE MODERN
WORLD: INNOVATIONS
AND CHALLENGES**

**PROCEEDINGS OF II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 24-26, 2024**

**TORONTO
2024**

SCIENCE IN THE MODERN WORLD: INNOVATIONS AND CHALLENGES

Proceedings of II International Scientific and Practical Conference

Toronto, Canada

24-26 October 2024

Toronto, Canada

2024

UDC 001.1

The 2nd International scientific and practical conference “Science in the modern world: innovations and challenges” (October 24-26, 2024) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2024. 730 p.

ISBN 978-1-4879-3790-4

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science in the modern world: innovations and challenges. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-in-the-modern-world-innovations-and-challenges-24-26-10-2024-toronto-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: toronto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Perfect Publishing ®

©2024 Authors of the articles

89. *Гаврилко Т. О., Доманська О. М.* 567
МЕХАНІЗМИ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ
90. *Марценюк Л. В., Файфер С. М.* 571
НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ
91. *Марченко В. А.* 577
ТРАНСФОРМАЦІЙНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК КЛЮЧ ДО УСПІХУ
ПІДПРИЄМСТВА
92. *Митник Н. В., Павлюк Т. І.* 584
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ПОХИЛОГО ВІКУ
93. *Пісковець О. В., Максюта О. Є.* 594
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ
ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ
94. *Прибега А. О., Павлюк Т. І.* 599
СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ СІМ'ЯМ
95. *Солодовник О. В.* 608
ФАКТОРИ УСПІХУ БІЗНЕСУ З ПРИГОТУВАННЯ ТАЙЯКІ:
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДОСЛІДНИКІВ ТА ПЕРЕДОВІ ПРАКТИКИ
96. *Танасійчук А., Білоус О.* 612
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КОМПЛЕКСНОГО
ОЦІНЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ МАРКЕТИНГОВИХ
СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА
97. *Танасійчук А., Кравцов М.* 622
ЗАСТОСУВАННЯ NET PROMOTER SCORE ЯК МЕТОДУ
ВИМІРЮВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ КЛІЄНТІВ І ЗАДОВОЛЕНОСТІ
СПОЖИВАЧІВ АВТОСЕРВІСНОГО ПІДПРИЄМСТВА
98. *Танасійчук А., Урдзік В.* 629
РОЗРОБКА КОНТЕНТУ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ
ВЗАЄМОДІЇ З АУДИТОРІЄЮ АРХІТЕКТУРНО-ПРОЕКТНОЇ
МАЙСТЕРНІ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ
99. *Тимкович О. І., Рибачук Д. Ф.* 635
ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ
АСПЕКТІВ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ, ЩО ПОТРАПИЛИ В СКЛАДНІ
ЖИТТЄВІ СИТУАЦІЇ
100. *Шара Є. Ю., Слесар Т. М., Роменець Є. І.* 643
МЕТОДИ ОЦІНОК ЗАПАСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВЕЛИЧИНУ
ВИТРАТ

LEGAL SCIENCES

101. *Бабікова О. С., Максименко С. О.* 649
ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ СКОЄННЯ КОНТРАБАНДИ (СТ. 201-3
КК УКРАЇНИ)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ПОХИЛОГО ВІКУ

Митник Настя Вікторівна

Здобувач ОС «бакалавр»

Павлюк Тетяна Іванівна

канд. екон. наук, доцент

Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ
м. Вінниця, Україна

Анотація: Стаття присвячена аналізу теоретичних засад та практичних аспектів соціального захисту громадян похилого віку. В дослідженні розглядаються сучасні тенденції старіння населення, особливості соціальних потреб людей похилого віку, а також існуючі системи соціального забезпечення. Досліджуються проблеми, з якими стикаються літні люди в сучасному суспільстві, такі як здоров'я, житло, фінансова забезпеченість, соціальна ізоляція. На основі аналізу законодавства та практичної діяльності соціальних служб формуються пропозиції щодо вдосконалення системи соціального захисту осіб похилого віку, спрямовані на підвищення якості їхнього життя та забезпечення гідної старості.

Ключові слова: Соціальний захист, громадяни похилого віку, пенсіонери, літні люди, соціальні послуги, пенсії.

Дослідження соціального захисту громадян похилого віку полягає у комплексному аналізі існуючої системи підтримки літніх людей, включаючи пенсійне забезпечення, медичне обслуговування та соціальні послуги, з метою виявлення її сильних і слабких сторін. Спрямовується на ідентифікацію бар'єрів, які ускладнюють життя літніх людей, та розробку ефективних пропозицій щодо їх подолання. Кінцевою метою є вдосконалення чинного законодавства та розширення спектру соціальних послуг, що дозволить забезпечити гідне життя та повну соціальну інклюзію громадян похилого віку.

Оцінюючи наукові дослідження в галузі соціального захисту громадян похилого віку, варто відзначити значний внесок вітчизняних науковців, таких як Е. М. Лібанова, В. М. Опарін, В. М. Федосов, В. Д. Яценко та Б. Зайчук, які детально вивчали проблеми та особливості соціального захисту літніх людей в Україні. Водночас, аспекти світового досвіду реформування пенсійних систем та соціальної політики для осіб похилого віку стали предметом досліджень багатьох зарубіжних науковців, зокрема Н. Барра, Л. Дегтяра, Г. Мак Таггарта, В. Мосейко та А. Новікова. Їхні праці надають цінну інформацію про різноманітні підходи до забезпечення гідної старості та дозволяють аналізувати як позитивні, так і негативні аспекти різних моделей соціального захисту.

Оптимізація соціального захисту населення є невід'ємною складовою державного управління, тісно пов'язаною з історичним розвитком країни, політичним устроєм та культурними особливостями суспільства. Ефективне вирішення проблем, пов'язаних із добробутом громадян, зокрема осіб похилого віку, є одним з ключових завдань державної політики. Для цього необхідно постійно аналізувати існуючі механізми соціального захисту, виявляти дисбаланси та розробляти нові, більш ефективні підходи, враховуючи сучасні соціально-економічні умови та потреби населення.

Зростання кількості громадян похилого віку в суспільстві призводить до необхідності постійної підтримки та турботи з боку молодих поколінь, оскільки не всі літні люди здатні самостійно забезпечувати свої потреби. Однак, демографічні зміни та збільшення частки осіб похилого віку створюють значний тиск на соціальні системи, обмежуючи можливості держави для фінансування соціальних програм. Тому вирішення проблем, пов'язаних з організацією дозвілля та матеріальним забезпеченням людей похилого віку, все більше перекладається на плечі суспільства. Державна соціальна політика щодо цієї вікової групи відображає не лише прагнення забезпечити гідне життя літнім людям, а й свідчить про загальні цінності суспільства, рівень його розвитку та ставлення до старшого покоління [1].

Поняття «соціальний захист» набуло широкого застосування в другій

половині ХХ століття як відповідь на глобальні соціальні зміни та зростання розуміння необхідності державної підтримки населення. В Україні, як і в багатьох інших країнах, соціальний захист є невід'ємною складовою державної політики, спрямованої на забезпечення добробуту та безпеки громадян. З огляду на постійні трансформації суспільства, актуальним залишається поглиблене дослідження сутності та механізмів соціального захисту, особливо щодо таких вразливих категорій, як люди похилого віку. Теоретичні засади соціального захисту старшого покоління формуються на основі комплексного аналізу соціальних, економічних та демографічних процесів, що відбуваються в суспільстві [3].

Ранні соціологічні теорії старіння, такі як теорія «старіння як зменшення зобов'язань» Каммінга і Генрі та теорія конфліктів Волкера і Філіпсона, відображали складні соціальні та економічні реалії життя літніх людей. Зокрема, теорія конфліктів підкреслювала нерівномірний розподіл ресурсів у суспільстві, де люди похилого віку, зазвичай виведені з активного виробництва, часто опиняються в не вигідному становищі. Згідно з Каммінгом і Генрі, процес старіння супроводжується поступовим відходом від соціальних ролей та взаємодій, що може призводити до відчуття ізоляції та підготовки до кінця життя. Ці ранні теорії, хоча й спрощені за сучасними мірками, дали важливий імпульс для подальших досліджень проблем старіння та соціальної нерівності [2].

З одного боку, теорія соціального забезпечення розглядає його як практичний механізм, що забезпечує мінімальний рівень добробуту громадян через систему соціальних внесків та взаємодію різних соціальних груп. З іншого боку, теорія прав людини підкреслює фундаментальний характер соціального захисту як невід'ємного права кожної людини, включаючи право на гідне старіння та доступ до соціальних послуг. Різноманітність тлумачень цього поняття зумовлена як відносною новизною соціального захисту як наукової категорії, так і постійною актуалізацією проблем, пов'язаних із забезпеченням добробуту населення, особливо вразливих категорій, таких як люди похилого

віку.

Соціальний захист являє собою багатогранне поняття, яке охоплює широкий спектр державних заходів, спрямованих на забезпечення добробуту громадян. У широкому сенсі, соціальний захист включає в себе створення умов для реалізації соціальних прав людини, таких як право на охорону здоров'я, освіти, житло та соціальне забезпечення. Це означає, що держава бере на себе відповідальність за створення системи, яка захищає громадян від соціальних ризиків, таких як хвороба, інвалідність, старість, безробіття тощо.

Водночас, у вузькому розумінні, соціальний захист фокусується на конкретних механізмах і заходах, які дозволяють вирівняти соціальні шанси та умови життя різних категорій населення, особливо тих, хто опинився у складній життєвій ситуації. Таким чином, соціальний захист представляє собою комплексний підхід, який має на меті забезпечення соціальної справедливості та створення умов для гідного життя всіх членів суспільства [3].

Структура системи соціального захисту населення	Визначення
Соціальне забезпечення	Це комплекс заходів, спрямованих на захист населення від негативних наслідків різних життєвих ситуацій, таких як втрата роботи, хвороба, інвалідність, старість тощо.
Соціальні гарантії держави населенню	Це сукупність законодавчо закріплених мінімальних стандартів, які визначають нижню межу оплати праці, розміру пенсій, соціальних допомог та інших виплат.
Соціальна допомога	Це сукупність усіх форм матеріальної підтримки, яку держава надає громадянам у грошовому еквіваленті або у вигляді товарів чи послуг.
Соціальне страхування	Це система фінансових відносин, пов'язана зі створенням і використанням коштів, призначених для забезпечення матеріальної підтримки осіб, які не можуть працювати через вік, хворобу або інші обставини.

Рис. 1. Структура системи соціального захисту населення та її визначення [3]

Структура цієї системи є динамічною та залежить від багатьох факторів, таких як економічний розвиток країни, політичний устрій, культурні особливості та соціальні потреби населення. Ефективна система соціального захисту є одним з ключових елементів сучасного суспільства, оскільки вона сприяє зменшенню соціальної нерівності, підвищенню якості життя населення

та зміцненню соціальної стабільності.

В Україні система соціального захисту має декілька рівнів і форм реалізації. Основу становлять державні програми соціального страхування, які охоплюють працівників різних категорій та їхні сім'ї. Крім того, існують додаткові форми соціального страхування, що фінансуються за рахунок коштів підприємств, фондів та інших організацій. Найпоширенішими видами соціального захисту є пенсійне забезпечення (за віком, інвалідністю, вислугою років, втратою годувальника) та різноманітні соціальні допомоги (для тимчасово непрацездатних, вагітних жінок, малозабезпечених сімей, багатодітних матерів тощо). Ці заходи мають на меті забезпечити соціальну захищеність громадян у разі настання певних життєвих обставин, таких як хвороба, інвалідність, втрата роботи, народження дитини тощо. Таким чином, в Україні створена складна система соціального захисту, яка покликана гарантувати мінімальний рівень життя і добробуту для всіх громадян [1].

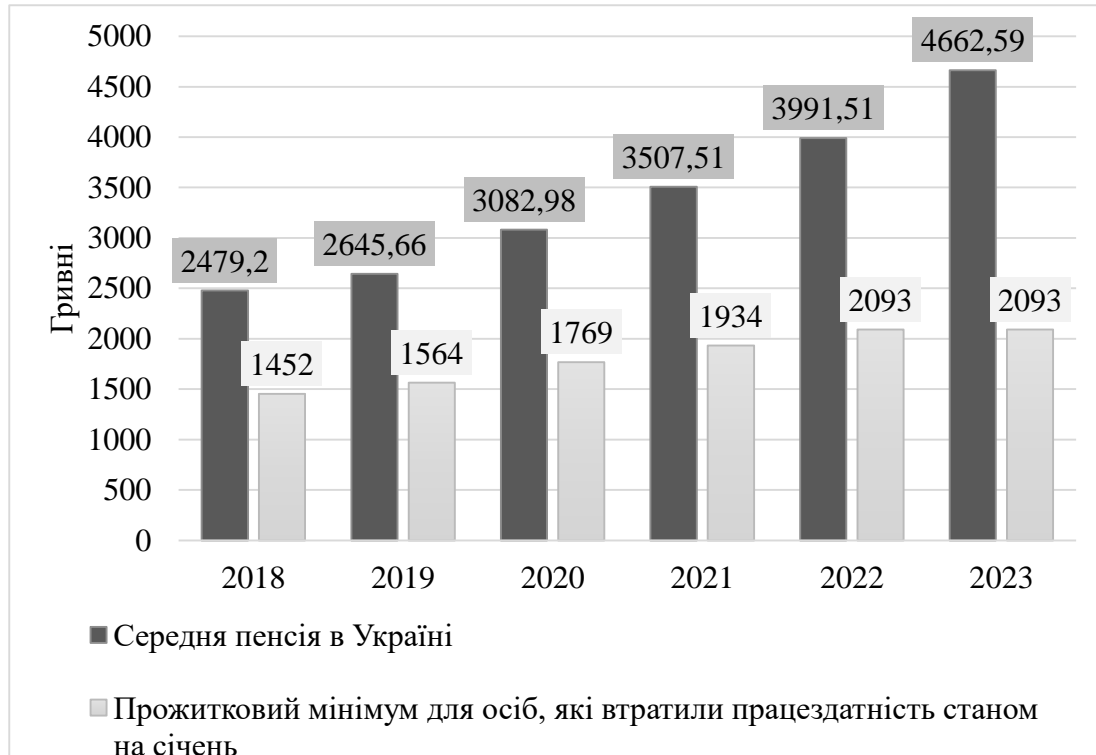
Держава бере на себе відповідальність за забезпечення гідного життя людей похилого віку. Це передбачає надання пенсій та інших видів фінансової допомоги, забезпечення житлом, створення умов для збереження здоров'я та активного довголіття за допомогою сучасних медичних технологій. Крім того, держава зобов'язана надавати соціальні послуги, розвивати мережу відповідних закладів та забезпечувати їх належним обладнанням. Таким чином, держава створює умови для того, щоб люди похилого віку могли повноцінно жити та розвиватися в суспільстві, отримуючи необхідну підтримку та допомогу.

Соціальний захист пенсіонерів в Україні є актуальною проблемою, яка вимагає постійної уваги та вдосконалення. Незважаючи на наявні програми підтримки, ситуація залишається складною та викликає занепокоєння. Систему соціального захисту пенсіонерів в Україні характеризує широкий спектр послуг та пільг, який включає понад 15 видів грошових виплат та понад 22 різноманітних видів допомоги, серед яких є й податкові пільги. Проте, незважаючи на таку різноманітність, існують певні недоліки та проблеми, які потребують вирішення для забезпечення гідного життя людям похилого віку.

Система надання соціальної допомоги пенсіонерам в Україні є надзвичайно складною та регулюється великою кількістю нормативно-правових актів. Загалом, за реалізацію цих програм відповідають Міністерство соціальної політики та Пенсійний фонд України разом зі своїми регіональними підрозділами. Крім того, до процесу залучені й інші державні органи, такі як Міністерство юстиції та Державна судова адміністрація, які надають додаткові послуги та пільги пенсіонерам [4-5].

Надання соціальних послуг громадянам похилого віку в Україні є комплексним процесом, який вимагає залучення різних секторів та організацій.

Для забезпечення якісного життя літніх людей необхідна координація зусиль державних органів, громадських організацій та неурядових структур. Спектр послуг, що надаються, досить широкий і включає як медичний догляд, так і соціальну підтримку. Особливу увагу приділяють вразливим категоріям населення, таким як люди з обмеженими можливостями та ті, хто проживають у сільській місцевості [2].

Рис. 2. Розмір середньої пенсії і прожиткового мінімуму в Україні 2018-2023рр. [6-7]

Незважаючи на наявність численних програм соціальної допомоги, рівень життя пенсіонерів в Україні залишається низьким. Це пов'язано з відносно невеликими розмірами пенсій та прожиткового мінімуму, які часто не дозволяють задовольнити навіть базові потреби. Багато пенсіонерів залежать виключно від пенсії, що робить їх вразливими до економічних труднощів та соціальної нерівності.

Бідність серед українських пенсіонерів є гострою соціальною проблемою. Значна частина літніх людей, особливо в сільській місцевості та з обмеженим трудовим стажем, живе за межею бідності, не маючи достатніх коштів на основні потреби. Доступ до медичної допомоги для них часто обмежений через високі витрати на ліки та послуги. Незважаючи на наявність соціальних програм, пенсіонери стикаються з бюрократичними бар'єрами та нерівномірним розподілом допомоги, що погіршує їхнє становище та ускладнює гідне життя.

Поєднання інфляції та зростання вартості життя в Україні суттєво погіршило фінансове становище пенсіонерів. Зростання цін на основні товари та послуги знизило реальну вартість пенсій, ускладнюючи задоволення повсякденних потреб. Ця ситуація особливо гостро відчувається жінками-пенсіонерками, які традиційно мають нижчі пенсії через гендерну нерівність на ринку праці та довший середній вік життя [1].

Ключовим аспектом державної пенсійної політики є фінансове забезпечення пенсіонерів. В Україні використовуються два основних механізми: розподільчий та накопичувальний. Стратегічною метою пенсійної реформи є забезпечення соціальної справедливості шляхом впровадження єдиного принципу розрахунку пенсій, який враховує страховий стаж та внески. Ліквідація дефіциту Пенсійного фонду є важливою, але не самодостатньою метою. Часті зміни в пенсійній системі та залежність від загального стану економіки ускладнюють досягнення стабільності та ефективності пенсійного забезпечення [1].

Державне управління пенсійним забезпеченням спрямоване на захист соціальних прав громадян, забезпечуючи їм гідний рівень життя після виходу

на пенсію. Ключовими завданнями є забезпечення ефективного функціонування пенсійної системи, її постійний розвиток та адаптація до змін у суспільстві та економіці. Це передбачає створення єдиних правил для всіх учасників пенсійної системи, дотримання законодавства та інтеграцію пенсійної системи України до міжнародних стандартів.

Незважаючи на певні заходи щодо соціального захисту пенсіонерів в Україні, існують серйозні проблеми, які негативно впливають на їхнє життя. Низькі пенсії, обмежений доступ до якісної медичної допомоги, зростання вартості життя та інші соціальні проблеми створюють значні труднощі для багатьох літніх людей. Для забезпечення гідного життя пенсіонерів необхідно вжити комплексних заходів, спрямованих на підвищення рівня їхнього соціального захисту.

Система соціальної допомоги пенсіонерам в Україні ускладнена наявністю численних додаткових виплат, підвищень та компенсацій, які часто дублюють одна одну. Це призводить до бюрократичних перешкод у процесі нарахування пенсій, збільшує витрати державного бюджету та створює нерівні умови для різних категорій пенсіонерів. Значна частина додаткових виплат спрямована на пільгові категорії, а також на компенсацію витрат на житлово-комунальні послуги [1].

Існуюча система надання певних пільг, таких як безкоштовне зубопротезування та участь у житлових кооперативах, хоча й була запроваджена для підтримки певних категорій населення, на сьогодні виявилася неефективною. Відсутність належної інфраструктури та зміна умов надання медичних послуг роблять реалізацію цих пільг складною або навіть неможливою. Тому доцільно розглянути питання про скасування таких пільг та заміну їх більш сучасними та ефективними механізмами соціальної підтримки.

З метою поліпшення якості життя осіб похилого віку необхідно забезпечити їм доступ до необхідних ресурсів та послуг. Це включає фінансову підтримку, яка дозволить їм вести гідне життя, медичне обслуговування, що відповідає їхнім потребам, а також житло, пристосоване для людей похилого

віку. Крім того, важливо забезпечити доступність інформації про наявні соціальні програми та послуги, щоб особи похилого віку могли самостійно вирішувати свої проблеми [1].

Для забезпечення стабільної та адекватної пенсійної системи в Україні необхідні масштабні реформи.

Це передбачає перегляд пенсійного віку, удосконалення системи розрахунку пенсій та перехід до багаторівневої моделі, що поєднує державне пенсійне забезпечення з приватними заощадженнями.

Паралельно з цим слід покращувати доступність та якість медичних послуг для людей похилого віку, зокрема, розвивати систему довгострокового догляду, щоб забезпечити їм гідне життя та підтримку.

Отже, соціальний захист громадян похилого віку є комплексною проблемою, яка вимагає системного підходу. Забезпечення гідного життя для людей похилого віку включає не лише надання пенсій та медичного обслуговування, але й створення умов для їхньої соціальної активності, підтримку їхньої незалежності та забезпечення доступності житла та інших соціальних послуг.

Реформування пенсійної системи, розвиток системи довгострокового догляду та підвищення обізнаності суспільства про потреби людей похилого віку – це лише деякі з напрямків, які потребують уваги та інвестицій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грубляк О.М. Фінансове забезпечення соціального захисту пенсіонерів як основної складової соціальної політики держави. *Галицький економічний вісник*. 2020. Т. 64. № 3. С. 107–115.

2. Джуган В. В. Дефініція поняття "люди похилого віку", як категорії соціальної роботи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 1. С. 77–80.

3. Кулачок-Тітова, Л. В. Право на гідне життя осіб похилого віку та проблеми його забезпечення. *Вісник Харківського національного університету*

імені В. Н. Каразіна. 2022. № 29. С. 152- 161.

4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>. (дата звернення 21.10.2024).

5. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua>. (дата звернення 21.10.2024).

6. Прожитковий мінімум. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>. (дата звернення 21.10.2024).

7. Середня пенсія. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/07/16/131196877>. (дата звернення 21.10.2024).

8. Павлюк Т., Юрчик І. Система соціального захисту найбільш вразливих верств населення в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. (39). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-63> (дата звернення 21.10.2024).